Adolf Erik Nordenskiöld

og

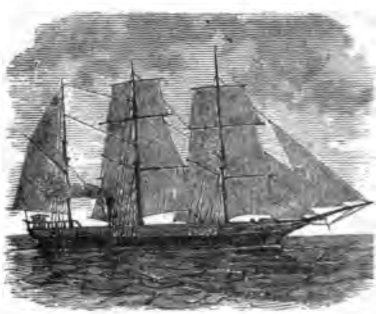
hans Opdagelsesreiser 1858—79

samt en Levnetsbeskrivelse af „Vegas“ Fører

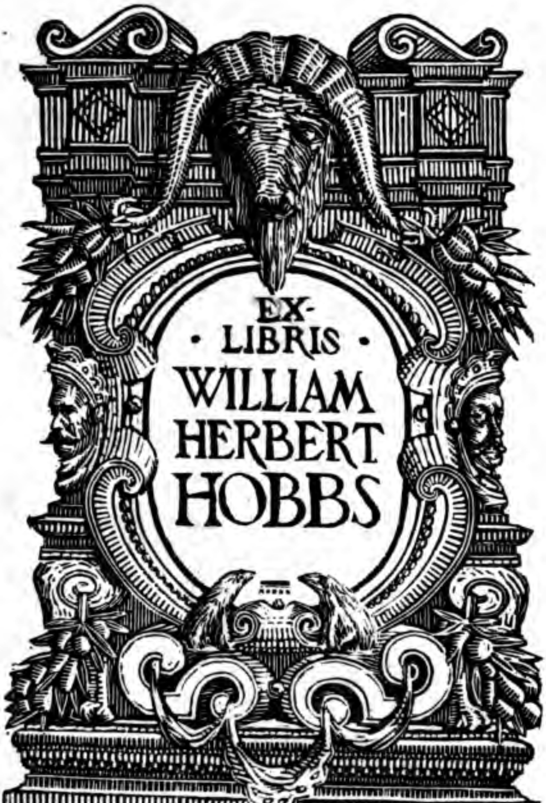
Kapitain Louis Palander.

Af

Th. M. Fries,
Professor ved Universitetet i Upsala.

Kjøbenhavn.
Forlagt af Lehmann & Stage.
Trykt hos Nielsen & Lydiche.
1880.

EX-
· LIBRIS ·
WILLIAM
HERBERT
HOBBS

Adolf Erik Nordenskiöld.

Adolf Erik Nordenskiöld

og

hans Opdagelsesreiser 1858—79

samt en Levnetsbeskrivelse af „Vegas“ Fører

Kapitain **Louis Palander.**

Af

Th. M. Fries,

Professor ved Universitetet i Upsala.

Med to Portraiter og et Kort.

Autoriseret Udgave for Danmark og Norge.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Lehmann & Stage.

Trykt hos Nielsen & Lydiche.

1880.

Adolf Erik Nordenskiöld.

Adolf Erik Nordenskiöld.

Sjelden — og sikkert aldrig fra Japan — har Telegraphen bragt Sverig et med saa udelt Glæde og med saa stor Spænding imødeset Budskab som det, der indtraf den 4de September ifjor. „Nordenskiöld er kommen til Japan" lød det fra Mund til Mund, og Enhver søgte at udsprede den gode Efterretning i de videste Kredse. Høie og Lave havde Følelsen af, at disse faa Ord indeholdt Sikkerhed for, at en fredelig Stordaad var bleven kronet med Held, og at enhver Ængstelse, som man havde næret for den sidste og vigtigste svenske Polarexpedition, nu maatte forsvinde. I Løbet af flere lange Maaneder havde man ikke ret kunnet frigjøre sig for at nære en vis Bekymring for Expeditionens Skjæbne, men netop, da denne Bekymring baade i Ind- og Udland havde naaet sit Høidepunkt, indtraf det glade Budskab, som fyldte enhver svensk Mand og Kvinde med Glæde og Stolthed, med Beundring og Taknemmelighed.

For nærværende Øieblik er Nordenskiölds Navn paa Alles Læber, og det er vel derfor ikke overflødigt i korte Træk at skildre det Vigtigste af, hvad denne Mand har udrettet til Gavn for Videnskaben og til Hæder for sig selv og sit Fødeland.

Nordenskiölds Familie er af ublandet svensk Herkomst, og forinden den i Slutningen af det syttende Aarhundrede bosatte

sig i Finland, havde den allerede ombyttet sit oprindelige Navn: Nordberg eller Nordenberg, med Navnet Nordenskiöld, der er blevet hæderlig bekjendt saavel i Finland som i Sverig. Størstedelen af Familiens Descendenter har sysselsat sig med literairt og naturvidenskabeligt Arbeide. Nogle have som Sø- og Landkrigere vundet et anerkjendt Navn og høie Stillinger i Samfundet, Andre have søgt praktiske Veie for deres Virkelyst, medens atter Andre have tildraget sig Opmærksomhed som hengivne Beundrere af og Talsmænd for Swedenborgs Lære. Ihærdighed synes at have været Slægtens Særkjende, og hvad enten det gjaldt Fredens eller Krigens Gjerning, have dens Medlemmer aldrig betænkt sig paa at offre Liv og Blod for den Gjerning, til hvilken de havde helliget sig. En af dem led saaledes Martyrdøden paa Sierra Leonas Kyst, hvorhen han, skjøndt syg og svagelig, havde begivet sig for at arbeide for Negerslaveriets Afskaffelse og for Oprettelsen af en fri Negerstat; han blev dræbt af dem, for hvis Frihed han kæmpede. Den nordenskiöldske Familie er Sverigs og Finlands Fælleseiendom; ligesom saa mange andre fornemme finske Familier, er den en ædel svensk Stamme, hvis Skud have slaaet Rod i Finlands Jord og dér baaret gyldne Frugter, af hvilke begge Lande kunne være stolte. Selv de, der med misforstaaet Fædrelandskjærlighed kappes om at rense Finlands Historie for Alt, der minder om „de fremmede Usurpatorer", burde betænke sig to Gange paa at frasige deres Fødeland Æren af at have frembragt saadanne svenske Skud.

Som den mest hædrede af de af Familiens Medlemmer, der vare bosatte i Finland, er man sikkert berettiget til at betegne Chefen for den finske Bjergværksdrift, Nils Gustaf Nordenskiöld, en af Berzelius' og Gahns meest fremragende Elever, og i Særdeleshed bekjendt ved sine videnskabelige mineralogiske Reiser i Sibirien og Ural. Denne ansete Mand var gift med Margareta Sofia von Haartman, med

hvem han havde syv Børn. Den tredie af disse er **Nils Adolf Erik**, født den 18de November 1832 i Helsingfors.

Allerede tidligt blev hans Interesse vakt for Naturvidenskaben. Familien Nordenskiöld eiede i Nyland Gaarden Frugaard, et Navn, denne Eiendom skyldte den Omstændighed, at den var et af de Godser, som Carl IX forærede Enken efter sin Redningsmand ved Kirkholm, Henrik Wrede. I Tidernes Løb var der her blevet samlet et værdifuldt Bibliothek og betydelige Samlinger, der, særlig for Mineraliernes Vedkommende, havde faaet en stor Forøgelse af Nordenskiölds Fader. I saadanne Omgivelser opvoxede Adolf Erik, og da Faderen ofte tog ham med paa sine videnskabelige Reiser i Landet, udvikledes Drengens Kjærlighed til Naturen, paa samme Tid som hans Øie tidligt blev skjærpet for Jagttagelser.

Den første offentlige Læreanstalt, som Nordenskiöld besøgte, var Borgaa Gymnasium, og allerede her viste hans Evner sig at være ualmindelige. Den Frihed, som Gymnasiasterne dengang havde, var altfor tillokkende for den trettenaarige Dreng, til at han ikke i fuldeste Maal skulde benytte sig deraf. Resultatet blev ogsaa, som han selv har skrevet, at Rectoren efter det første Aars Forløb maatte give ham det Vidnesbyrd, at han kun udmærkede sig ved „absolut Dovenskab", et Vidnesbyrd, der bekræftedes næste Gang med et „mindre tilfredsstillende" i næsten alle Fag. Med forstandig Opfattelse af Drengens Charakter gav Forældrene ham ingen Irettesættelse og løsnede endogsaa de Baand, der tidligere havde været anvendte for at holde ham til Bogen, og det gode Resultat af denne Fremgangsmaade udeblev heller ikke. Man havde henvendt sig til Drengens Æresfølelse og for at gjøre sig værdig til den viste Tillid, anstrengte den lille Dagdriver sig i den Grad, at han snart blev en af Gymnasiets flinkeste Elever, der sikkert vilde være bleven dimitteret med udmærkede Vidnesbyrd til Universitetet, ifald uventede Omstændigheder ikke vare indtrufne.

Der hændtes nemlig et for de daværende Forhold ret eiendommeligt Optrin, som paa en brat Maade skulde afslutte Opholdet ved Borgaa Gymnasium. Efter gammel Skik og Brug havde nogle Gymnasiaster gjort Optøier ved et Bryllup. I Overensstemmelse med den finske Skolelov skulde de værste af Urostifterne have legemlig Straf, der tildeltes dem med kraftig Haand af Skolens Rector, den berømte Runeberg. Efter Disciplenes Mening skete der herved et utilbørligt Indgreb i ældgammel Gymnasiastfrihed, og da Borgaa-Ungdommen des-uden var stærkt berørt af de Frihedstanker, som netop dengang, i Aaret 1848, gjorde sig gjældende næsten overalt, blev Oppositionen baade mod Rectoren og Skoleloven saa stærk, at Enden paa Legen blev, at henimod Halvdelen af Gymnasiets Elever forlod Borgaa. Skjønt Nordenskiöld ikke havde del-taget i Bryllupsoptøierne, forlod ogsaa han Gymnasiet i den nævnte Anledning. Vi skulle kun endnu om denne Begivenhed tilføie, at Nordenskiöld selv har skrevet, „at de Elever, som gjorde saameget Brøvl under Runebergs Rectorat, senere bleve omfattede af denne næsten med Forkjærlighed. Jeg har maaské denne Drengestreg at takke for, at jeg senere som Student, sammen med andre Kammerater, har tilbragt mangen Aften i den store og ædle Mands Hjem."

I Efteraaret 1849 blev Nordenskiöld Student, og i de tre paafølgende Aar arbeidede han lige flittigt i Studerekamret og i den frie Natur, ligesom han tog livlig Del i den af og til meget heftige Strid om Dagens brændende politiske Spørgs-maal, om det svenske og finske Sprogs indbyrdes Stilling, om Studenterafdelingernes særlige Anliggender o. s. v. I For-aaret 1853 blev han Candidat og optraadte for første Gang i Begyndelsen af Aaret 1855 som Forfatter med en mineralogisk Afhandling for Licentiatgraden. Nogle andre Arbeider over Chemi, Mineralogi og Zoologi skaffede ham snart derpaa Ud-nævnelse til Curator for det mathematisk-physiske Facultet samt en Ansættelse i en underordnet Stilling i Bjergværksbestyrelsen,

men disse hans første to Embeder i Finland bleve ogsaa de sidste. Hans aabne, ridderlige Charakter maatte nemlig harmes over et af den daværende, med Forholdene i Finland temmelig ubekjendte, frygtsomme Generalgouverneur gjort Forsøg paa at indføre et Spionsystem blandt Studenterne i Helsingfors, og han ansaa det derfor for sin Pligt i Forbindelse med flere af de mere fremragende Studenter at rive Masken af en yngre Kammerat, der var bleven sendt til Sverig for at opdage, hvem der maatte være Forfatterne til de mange, for høie Vedkommende høist ubehagelige Correspondanceartikler, der fandtes i de svenske Blade. Den unge Spions behagelige Væsen og Begavelse i Forening med hans Egenskab af Finne gjorde, at han baade i Upsala og Stockholm blev modtagen med aabne Arme, og det var derfor med stor Forbauselse og Forbittrelse, at man i Sverig senere fik at vide, at den unge Mand paa den skammeligste Maade havde spillet en Forræders Rolle. Formodentlig havde han i Sverig lagt saa stor Duelighed i sit Fag for Dagen, at han derefter skulde optræde i samme Egenskab blandt Studenterne i Helsingfors, men Nordenskiöld og hans Kammerater forhindrede dette. Den unge Mand bekjendte sin Brøde; det blev ham paalagt snarest muligt at forlade Universitetet, og selv Generalgouverneuren erklærede, at der ikke var Andet at gjøre, end at lade den afslørede Spion skjule sig et eller andet Sted i det indre Rusland. Generalgouverneuren skaffede sig imidlertid en Liste over de selvbestaltede, strenge, men retfærdige Dommere, hvem han lovede sig selv at have i behagelig Erindring, og snart skulde han faa Anledning hertil.

Den 30te November 1855 var Nordenskiöld og nogle af hans gode Venner samlede til et muntert Gilde i et Værtshus i Nærheden af Helsingfors for under Et og derfor mere grundigt at høitideligholde alle de Navne- og Fødselsdage, der vare faldne i det sidste Semester, og som ellers bleve høitideligholdte særskilte med mindre Lystighed. Det skulde være et

rigtigt „Jættekalas“ med Musik, Sang og Blomsterdecorationer, og snart bleve ogsaa Tungens Baand løsnede af Bacchus. Den ene Skaal fulgte efter den anden, Skjemt og Alvor afløste hinanden, og sikkert er det, at Talerne just ikke altid lagde deres Ord paa Guldvægt. Det Værste af Alt var dog, at man glemte, at Taffelmusiken ikke blev udført af et russisk Musikcorps, men af et finsk Marinemusikcorps. Der blev drukket Skaaler for „franske Vine“, krimske Frugter“, „Sardiner“ o. s. v., og saadanne Skaaler kunde under Krigen med Vestmagterne og Sardinien ikke undlade at vække en vis Opsigt, hvorfor Anføreren for Musikcorpset troede sig forpligtet til at melde det Forefaldne til sin Chef, dog med det Forbehold, at han ansaa det Hele for „gemytlig Spas“. Vedkommende Søofficér, der var en god Ven af en af de uforsigtige Deltagere i Gildet, underrettede ham og hans Kammerater om, at han maatte lade Sagen gaa videre, og saaledes fik Generalgouverneuren Rapport over det Forefaldne. I Begyndelsen syntes det Hele at skulle løbe fredeligt af, men da Generalgouverneuren fik Listen paa Deltagerne i Festen at se, skal han fornøiet have udbrudt: „Ah, es sind ja Alle alte Bekannte“ — Navnene paa Spionens Dommere stode nemlig alle paa Listen. Det er en Selvfølge, at det lystige Middagsgilde blev Gjenstand for megen Omtale, og at Rygtet bidrog Sit til Overdrivelser. Følgen heraf udeblev ikke, og Publicums Dom blev just ikke videre mild overfor, hvad man ansaa for at være for vidt dreven Tanke- og Taktløshed. „Vi fik“, skriver Nordenskiöld i sin Autobiographi, „uundgaaeligt Skinnet imod os, og Retfærdigheden fordrer at erkjende, at vi in politicis tidligere havde syndet saa grovt, at vor sandfærdige Fremstilling overalt blev modtagen med Mistillid“. At de unge Sangere, opildnede af Vin og Skaaltaler, sang Marseillaisen i Hovedstadens Gader, da de gik hjem, bidrog heller ikke til at gjøre Vedkommende velvilligt stemt. Vi forbigaa her den mere eller mindre ubehagelige Dessert, der blev serveret oven-

paa den glade Middag, og skulle blot tilføie, at Nordenskiöld fik sin Afsked paa graat Papir fra de tidligere nævnte to Embeder, han beklædte.

Langtfra at tabe Modet ved denne muligen ikke aldeles uforskyldte Modgang, ilede Nordenskiöld til Berlin for at dyrke mineral-analytiske Studier i den bekjendte Professor H. Roses Laboratorium. Da Nordenskiöld den følgende Sommer vendte tilbage til Finland, syntes Uveiret at have fordelt sig; thi der blev af det mathematisk-physiske Facultets Decanus tilstillet ham en Forespørgsel, om han strax vilde overtage det nysoprettede Professorat i Mineralogi og Geologi, eller om han forinden vilde foretage en længere Udenlandsreise for et af Universitetets større Stipendier. Nordenskiöld valgte det Sidste og fik Alexander-Stipendiet.

Saa kom Promotionen i 1857, og da en saadan i Finland næsten bliver betragtet som en Nationalfest, og Nordenskiöld ved denne Leilighed skulde promoveres baade til Magister og til Doctor, vilde han selvfølgelig være tilstede, saameget mere som der samtidig med Universitetsfestlighederne skulde afholdes en Jubelfest for Christendommens Indførelse i Finland. Yderligere ventede man efter Indbydelse en Deputation bestaaende af en Professor og fem yngre akademiske Borgere fra Upsala og Lund. Denne Omstændighed skulde paa en Maade blive bestemmende for Nordenskiölds Fremtid.

Hvorledes de svenske Gjæster bleve modtagne i Finland, behøve vi ikke at omtale; selv efter 22 Aars Forløb kan man ikke uden Bevægelse i Beretninger om „Studenterbesøget i Finland i 1857" læse om al den Kjærlighed og Taknemmelighed, der lagdes for Dagen overfor Sverig af Gamle og Unge. I alle disse Fester og Skaaltaler troede den russiske Generalgouverneur sig paa Embedsvegne forpligtet til at se et halvt Landsforræderi og oprørske Planer samt til at opdage en passende Syndebuk. Nordenskiöld blev valgt hertil.

Ved Afskedsfesten i Helsingfors blev han nemlig opfordret til at udbringe en Skaal, hvilket han som en af de Promoverede ikke kunde afslaa. Hans Skaaltale var meget kort, men desmere gribende, thi Skaalen gjaldt: „Fremtiden, Finlands dunkle Fremtid.“ Han berørte herved ethvert følsomt Hjertes ømmeste Strenge, Strenge, der oftere vare blevne anslaaede i Jubeldagene, og stormende Bifald hilste hans Tale, ihvorvel der ogsaa hørtes forsigtige Mishagsyttringer af Nogle, som vare mere vante til at veie deres Ord paa den politiske Forsigtigheds Vægtskaal i Feststemningens glade Øieblikke. Saavel Bifaldsraabene som den misbilligende Mumlen vilde ikke have efterladt noget varigt Indtryk, saafremt der ikke umiddelbart efter Nordenskiöld var optraadt en særlig fremragende, almindelig agtet Professor ved Helsingfors' Universitet, som i en lang, varm og svenskvenlig Tale begik den Uforsigtighed eller Taktløshed at give de tilstedeværende Svenskere en alvorlig Tilretteviisning for nogle af J. G. Carlén forfattede, mildest talt mindre heldige Leilighedsvers, hvori Finland betegnedes som „en Trældommens gyldne Rede“. De pinlige Følelser, som denne Tilretteviisning maatte vække, foranledigede Nordenskiöld til paa Manges Opfordring at bestige Talerstolen, inden denne var forladt af den nævnte Professor, og derfra høit at erklære: „Han taler ikke paa vore Vegne!“

Denne en ung, nybagt Doctors Selvtægt mod en anset Professor maatte selvfølgelig vække ikke ringe Opsigt og give Anledning til forskjellige Rygter, der ogsaa naaede Generalgouverneurens Øren. Der blev sendt Bud efter Rector, hvem det paalagdes at skaffe nøie Underretning om det Passerede og ikke mindst om Nordenskiölds Tale. Concepten til denne blev villig afleveret, og Rector antog, at Sagen let vilde blive udjevnet, men han glemte Fouché's bekjendte Ord: „Giv mig to Linier fra et Menneske, og jeg skal faa ham dømt til Døden.“

Saa farlig var Sagen vel ikke, men dog alvorlig nok. Læste igjennem den officielle Mistænksomheds og de forud-

fattede Meningers Forstørrelsesglas antoge Yttringer som: „Der er i den seneste Tid hos os vaagnet en kraftig og ubetwingelig Bevidsthed om Retten til Frihed“ eller „Finnerne kunne være sikkre paa, at de i deres Kamp mod Mørket ikke stedse skulle komme til at staae ene paa Kamppladsen“ o. s. v. Charakteren af Høiforræderi og Majestætsforbrydelse. Der blev ogsaa truffet Forholdsregler til at paatale dem. For at undgaa videre Ubehageligheder reiste Nordenskiöld hjem til Frugaard, og kort derpaa modtog han fra Petersborg en Skrivelse, hvori det erklæredes, at han for stedse var uberettiget til at beklæde nogen Stilling ved Universitetet, samt at Stipendiet var frataget ham. Man var saa ivrig efter at straffe, at man berøvede ham et Stipendium, han aldrig havde faaet — derimod glemte man det, han allerede havde modtaget. Da Nordenskiöld senere, i Efteraaret 1858, kom tilbage til Finland, fik han Befaling til at møde hos Generalgouverneuren, og Resultatet af Samtalen, der dreiede sig om Optrinet ved Promotionsfesten, blev, at man den følgende Dag tilstillede ham et Pas med Tilhold om inden fjorten Dage at forlade Finland. Et Forsøg paa at udvirke et formeligt Forvisningsdecret mod ham i det finske Senat mislykkedes, men saalænge den mod ham fjendtlig stemte Generalgouverneur blev paa sin Post, nægtede man stadigt at visere Nordenskiölds Pas, saa at han først i Aaret 1862 atter kunde besøge Finland, en Fremgangsmaade, der endog hindrede ham i at være tilstede ved sin Moders Dødsseng.

Begivenhederne i Aaret 1857 bleve ikke glemte. Ti Aar senere, i Aaret 1867, ansøgte Nordenskiöld nemlig om Stillingen som Professor i Mineralogi og Geologi ved det finske Universitet, hvor man selvfølgelig i høi Grad interesserede sig for en saa anerkjendt dygtig Mands Ansættelse. Consistorium indstillede ham ogsaa enstemmig til Professoratet. Den russiske Minister i Stockholm gav Nordenskiöld den Forsikkring, at der Intet vilde være i Veien for at blive ansat, hvis han

rigtigt „Jættekalas" med Musik,
og snart bleve ogsaa Tungens
Den ene Skaal fulgte efter
afløste hinanden, og sikkert er
lagde deres Ord paa Guldvægt.
at man glemte, at Taffelmusiken
Musikcorps, men af et finsk
drukket Skaaler for „franske Vi
diner" o. s. v., og saadanne Sk
Vestmagterne og Sardinien ikke
hvorfor Anføreren for Musikcorp
melde det Forefaldne til sin Che
han ansaa det Hele for „gen
Søofficér, der var en god Ven
tagere i Gildet, underrettede ha
at han maatte lade Sagen gaa vi
gouverneuren Rapport over det
syntes det Hele at skulle løbe
gouverneuren fik Listen paa Del
han fornøiet have udbrudt: „
kannte" — Navnene paa Spi
alle paa Listen. Det er en Selv
gilde blev Gjenstand for megen
Sit til Overdrivelser. Følgen he
Dom blev just ikke videre mild
at være for vidt dreven Tank
skriver Nordenskiöld i sin Autobio
imod os, og Retfærdigheden fo
politicis tidligere havde syndet
Fremstilling overalt blev modtag
unge Sangere, opildnede af Vin og
i Hovedstadens Gader, da de gi
at gjøre Vedkommende velvilligt
mere eller mindre ubehagelige

at han begyndte at deltage i de arktiske Egnes Undersøgelse. Samme Aar foretog nemlig daværende Docent, senere Chef for Sverigs geologiske Undersøgelser, Professor Otto Torell, en Reise til Spitsbergen, hvori Nordenskiöld deltog. Herved betraadte han en Bane, hvorpaa han senere har vundet uvisnelige Laurbær ikke mindre ved klog Beregning end ved Ihærdighed og Forvovenhed.

Denne Reise var dog ikke Nordenskiölds første længere Udflugt, thi allerede i Aaret 1854 havde han, som tidligere omtalt, fulgt sin Fader paa en mineralogisk Reise til Ural; det var den gamle Ørn, som lærte den unge at flyve. Fra Jern- og Kobberminerne ved Tagilsk bragte de Reisende især deleshed betydelige Samlinger af Mineralier hjem med sig. Under nogle Forsøg, som man anstillede paa denne Reise, hændte det engang, at der skete en voldsom Explosion lige ved Siden af Nordenskiöld, som imidlertid slap aldeles uskadt derfra, skjønt hele Lokalet blev oversprøitet med Svovlsyre.

Den nysnævnte Spitsbergenexpedition, der var den første i Rækken af de Polarexpeditioner, som Sverig senere har udsendt, maa nærmest betragtes som en Recognosceringsexpedition. Det var Spitsbergens oftere besøgte Vestkyst, der særlig blev undersøgt med et rigt Udbytte for Zoologen, Botanikeren og Mineralogen, men fremfor alt for Geologen, og disse Undersøgelser opmuntrede Sverig til Udrustning af Expeditioner i større Maalestok. Torells store Expedition i Aaret 1861, i hvilken ikke mindre end ti videnskabeligt uddannede Mænd deltoge, blev Frugten af Expeditionen i 1858.

Nordenskiöld fulgte atter Torell og deler saaledes med Expeditionens Leder og de øvrige Videnskabsmænd Æren for den nye Kundskab, man fik til Spitsbergens Geographi og Naturforhold, en Kundskab, der kun blev naaet efter besværlige, undertiden livsfarlige Undersøgelser. Særligt tilkommer der Nordenskiöld Æren af at have kortlagt Hinlopen Strædet og de „syv Øer“ under to vanskelige Baadexpeditioner, paa hvilke

der ogsaa blev anstillet vigtige Jagttagelser over Spitsbergens geologiske Formationer. Paa en af disse Expeditioner havde Nordenskiöld aldeles ubevæbnet et uventet Møde med en Isbjørn, som uden at lade sig skræmme af høie Raab og Stenkast kom ham saa nær, at han havde kunnet naa den med en Stok. Mødet løb imidlertid heldigt af for begge Parter.

Efter Hjemkomsten antog Enhver, ogsaa Nordenskiöld selv, at han havde udspillet sin Rolle som Polarfarer, thi i Aaret 1863 giftede han sig. Forholdene vilde dog, at han snart skulde, saa at sige, blive tvungen til at gaa nordpaa som Leder af en mindre Expedition, hvis Hovedopgave skulde bestaa i at afslutte de i 1861 anstillede Undersøgelser om Muligheden af at kunne foretage en Gradmaaling paa Spitsbergen. Det kongelige Videnskabernes Akademi havde faaet den nødvendige Bevilling til en saadan Expedition, til hvilken der allerede var blevet truffet forskjellige Forberedelser, da den til Expeditionens Chef udsete Magister K. Chydenius blev syg og døde. Men da Nordenskiöld under dennes Sygdom havde overtaget alle de forberedende Arbeider, blev han ved det uventede Dødsfald selvskreven Leder for Expeditionen, som paa Grund af Statsraad B. von Platens Gavmildhed kunde gives en større Virkekreds, end man oprindelig havde bestemt. Med et lille i Tromsø fragtet Skib, „Axel Thordsen", afseilede den tredie svenske Expedition, bestaaende af Nordenskiöld, Adjunct N. Dunér fra Lund og A. J. Malmgren fra Helsingfors. De under de forrige Reiser ikke besøgte sydlige og sydøstlige Egne af Spitsbergen bleve nøiagtig undersøgte; Spitsbergens Kort blev atter underkastet en Revision, hvortil det saa høilig trængte, ligesom der paa Plante- og Dyreverdenens Omraade blev gjort vigtige Jagttagelser. I Horizonten østfor Spitsbergen saa man Bjergtoppene af et ubekjendt Land, som Nordenskiöld af gode Grunde antog for at være det af Hollænderen Giles i Aaret 1707 opdagede og efter ham opkaldte Giles-Land, hvilket man nu kaldte Kong Carls Land. De

ualmindelig gunstige Isforhold vakte Forhaabninger om senere paa Aaret at kunne trænge høit op mod Nord, men der blev Intet heraf, da Nordenskiöld maatte optage Besætningen fra tre forliste Skibe og bringe dem til Norge.

Det egentlige Maal for disse tre Expeditioner til Spitsbergen havde været at anstille naturhistoriske Undersøgelser. Kun i Planen for den største af disse Expeditioner, den af Aaret 1861, havde der staaet, at man skulde gjøre et Forsøg paa at trænge saa langt frem mod Nord som muligt, helst til selve Nordpolen. En Gjentagelse af Parry's bekjendte Isvandring i Aaret 1827, da han naaede 82° 45′ N. Br., syntes lettest at maatte føre til Maalet. Man havde derfor ogsaa taget en Del Hunde med ombord; men deels blev man i lang Tid indespærret af Is i Treurenbergsbugten, dels var den relativt varmere Aarstid uskikket til Isvandringer, saa at der ikke blev gjort noget Forsøg paa at trænge frem mod Nord. Siden den Tid havde især deleshed den bekjendte tyske Geograph Petermann med stor Iver interesseret sig for at faa en Expedition igang, hvis Hovedformaal skulde være at naa Polen, og skjønt han manglede al Erfaring, erklærede han med Bestemthed og en vis Bitterhed og Egensindighed, at Seiladsen til Nordpolen ikke kunde være forbunden med synderlig stor Vanskelighed. De gamle hollandske Skipperes Fortællinger om „et aabent Polarhav", vrimlende af Hvaler, fik i Petermann en næsten fanatisk Forsvarer, som ikke var langt fra at betragte enhver Modsigelse som Kjætteri. Det gjaldt blot om at finde en Vei, og en saadan maatte der uden Tvivl være gjennem det Isbelte, som mod Syd omgav det aabne Polarhav. Havde man først naaet dette, kunde man for fulde Seil styre lige løs paa Polen. Men selv dette Isbelte, hvis Tilværelse ikke kunde betvivles, havde kun lidet at betyde; — tvertimod — „en Linie igjennem Nordpolen betegner den korteste Vei fra Europa til China" og ad denne Route vilde man „intetsteds møde saa vældige

Ismasser som dem, med hvilke vore Handels- og Postskibe paa hver Reise til Australien kunne komme i Berøring i de antarktiske Have."

Den Erfaring, som Nordenskiöld havde vundet paa de tre Expeditioner, i hvilke han havde deltaget, maatte gjøre ham til afgjort Modstander af Tanken om et aabent Polarhav. For imidlertid at faa Syn for Sagn, maatte der gjøres et Forsøg under de gunstigste Betingelser for et heldigt Udfald, og disse maatte da siges at være tilstede om Efteraaret. Vel vilde man paa denne Aarstid have mørke Nætter og voldsomme Storme at bekjæmpe, men paa den anden Side maatte Sommervarmen have smeltet Isen, og Vind og Strøm have ført saameget af den bort, at man om Efteraaret vilde møde den faste Is paa en høiere Bredegrad end paa enhver anden Aarstid. Man vilde vel ikke have stor Udsigt til at naa Polen, men det var dog rimeligt, at man kunde komme den nærmere end tidligere.

Det er en Selvfølge, at Iværksættelsen af en saadan Plan maatte være meget tillokkende for Nordenskiöld, der allerede tidligere havde følt sig stærkt paavirket af den Tiltrækningskraft, som de arktiske Egne altid udøve paa den Reisende. En, som det syntes, uoverstigelig Hindring lagde sig imidlertid iveien, det var Manglen paa de nødvendige Pengemidler. Det nyttede ikke at henvende sig til den svenske Rigsdag, thi denne havde ved en tidligere Leilighed erklæret, at der ikke vilde blive tilstaaet yderligere Bevillinger til slige Expeditioner. Flere Forsøg paa at reise de tilstrækkelige Midler viste sig frugtesløse, men Nordenskiöld er ikke den Mand, der opgiver en fattet Plan, naar han er overbevist om dens Betydning for Fædrelandet og Videnskaben, og han henvendte sig derfor til Landshøvding, Grev Alb. Ehrensvärd, hvis Interesse for Kunst og Videnskab var velkjendt. Grevens livlige Interesse for Sagen hævede snart enhver Bekymring, og paa hans Opfordring tegnede i Løbet af nogle faa Dage flere af

Göteborgs fremragende Mænd sig for den Sum, der behøvedes til Udrustningen af den fjerde svenske Polarexpedition. Regjeringen hjalp Sit til, at Expeditionen kunde komme istand ved at stille Postdampskibet „Sofia", bemandet med Orlogsbesætning og ført af daværende Marinekapitain, nuværende Statsraad, Baron F. W. v. Otter, til Raadighed for Expeditionen.

Opgaven var, som sagt, at naa den høiest mulige Bredegrad, men at have udrustet en kostbar Expedition med dette ene Maal for Øie vilde have været utilbørligt, saameget mere som man igjennem de tidligere Expeditioner havde gjort den Erfaring, at der paa Naturvidenskabernes Omraade kunde gjøres en rig Høst i de arktiske Egne. Man besluttede derfor at anvende Sommeren 1868 til en Undersøgelse af Spitsbergen og det omgivende Hav, hvorfor der blev medgivet Expeditionen tre Zoologer, to Botanikere, en Physiker, en Geolog og en zoologisk Conservator foruden Nordenskiöld, der ledede Expeditionen, samt to Søofficerer og en Læge, der hørte til „Sofia"'s Besætning. En over de dristigste Forventninger rig Høst paa forskjellige af Videnskabens Omraader blev Expeditionens Løn, og for blot at nævne Noget af mere almindelig Interesse, skulle vi anføre, at man paa Bjørneøen fandt mægtige Kullag og en rig Skat af Forsteninger. Ved Skrabning paa store Dybder opdagede man yderligere, at der paa Bunden af Havet, 2650 Favne under dettes Overflade, findes et ikke ubetydeligt Dyreliv, hvorom man dengang ikke havde nogen Anelse, og som man i Grunden ansaa for umuligt. For Deltagernes personlige Vedkommende efterlod den under rastløs Arbeide i godt Kameratskab hurtigt forløbne Sommer uforglemmelige Minder, som ofte lade Tanken med Vemod dvæle ved Opholdet i den øde, men storslaaede Natur paa Øgruppen i Ishavet med de phantastiske Isbjerge.

Expeditionen var paa et hængende Haar ved at faa en sørgelig Ende. I en mørk Nat blev „Sofia" under en voldsom Storm kastet mod et Isbjerg. Skibet sprang læk, og kun

ved Kapt. v. Otters urokkelige Ro og Uforsagthed samt ved hele Besætningens ihærdige Arbeide lykkedes det at naa tilbage til Spitsbergen, hvor Skaden blev istandsat, hvorpaa man tiltraadte Tilbagereisen. - Nordpolen naaede man ganske vist ikke, men man fik et nyt Bevis mod „det aabne Polarhav" og mod Muligheden for at seile til Polen, og „Sofia" fik Æren af at være det Skib, som bevisligt havde naaet den høieste Bredegrad. Den 19de September vaiede nemlig det blaagule Flag, fra „Sofia'"s Mastetop paa 81 ° 42' N. Br., en Bredegrad som senere kun er bleven naaet af den amerikanske Kapt. Hall's Skib, der trængte frem til 82 ° 16' N. Br. og den engelske Kapt. Nares' Skib, der naaede 82 ° 27' N. Br.

Der stod endnu endel interessante Opgaver tilbage, som kunde anspore til en ny Expedition til Spitsbergen. Navnlig maatte en Overvintring være meget ønskelig for derved at komme til Kundskab om Klimatforholdene. Et længere Ophold paa Spitsbergen vilde ogsaa sætte Vedkommende istand til at anstille physiske og astronomiske Undersøgelser af betydelig Interesse. Naar det var gjort, kunde de af Svenskerne paa Spitsbergen anstillede Undersøgelser først betragtes som afsluttede, og da alle andre Aarstider hidtil havde vist sig at være uskikkede til en Vandring mod Polen, maatte man ganske naturligt nære et inderligt Ønske om at gjøre et Forsøg om Vinteren. Parry's tidligere nævnte Forsøg var vel ikke blevet uden Resultat, men hans Reise var dog bleven afbrudt tidligere, end man kunde ønske, paa Grund af, at Sneen begyndte at smelte, og at Isen drev sydpaa. Om Vinteren maatte Sneen vel være mere farbar, og Isen ligge fast. Det stod nu kun tilbage at skaffe de nødvendige Pengemidler tilveie, og uopfordret meldte der sig en rundhaandet Velynder i Grosserer, Doctor Oscar Dickson, hvis Navn er uadskilleligt knyttet til de af Nordenskiöld foretagne Polarexpeditioner.

Problemet, der skulde løses, fordrede ikke alene Ihærdighed og et næsten til Dumdristighed grændsende Mod, men

Planen for en Expedition, som man stillede en saa vanskelig Opgave, maatte til de mindste Enkeltheder lægges med en høi Grad af Omtanke. Af overveiende Betydning var Afgjørelsen af det vigtige Spørgsmaal, om man til Slæderne, saaledes som erfarne engelske, amerikanske og østerrigske Polarfarere mente, skulde anvende Hunde eller, som Nordenskiöld af forskjellige Grunde antog, Rensdyr. For igjennem egen Erfaring at komme paa det Rene med denne Sag besluttede Nordenskiöld som en Forberedelse til den paatænkte Overvintringsexpedition at gjøre en Reise til Grønland i Aaret 1870. Tre yngre Naturforskere deltoge i denne Expedition, der bragte et ikke ubetydeligt videnskabeligt Udbytte, saavel i geografisk som i zoologisk og botanisk Henseende, ligesom det særligen bør nævnes, at man gjorde vigtige Fund af fossile Væxter, der tilhørte Kridt- og Tertiærperioden, Fund, der have bidraget til Kundskaben om Jordklodens Udviklingshistorie i længst forsvundne Tider.

Den Vandring paa Indlandsisen, som Nordenskiöld ved denne Leilighed foretog sammen med Doctor Berggren, har ikke alene tiltrukken sig Opmærksomhed blandt Naturforskerne, men ogsaa blandt det store Publicum. Det er bekjendt, at Grønland med Undtagelse af en smal Kyststrækning er dækket af en stor, sammenhængende Ismasse, som paa sine Steder træder ud til Havet og dér afsætter de store Isbjerge, som føres ud i Atlanterhavet. I de her den Dag idag foregaaende Virkninger af denne Isdannelse har man troet at finde en Forklaring paa en stor Del af de Forandringer, som vor Klode er undergaaet for Aartusinder siden, Forandringer, der kunne iagttages paa den største Del af den nordlige Halvkugle og ikke mindst paa den skandinaviske Halvø. For Kundskaben om Isperioden, under hvilken hele det nordlige Europa, Asien og Amerika saavelsom Grønland have været dækkede af vældige Ismasser, maatte derfor en Undersøgelse af Indlandsisen være af fremragende Betydning, men hidtil var et-

hvert Forsøg paa at trænge frem paa Indlandsisen strandet. I dette, som i saa mange andre Tilfælde, har Nordenskiöld Æren af at have brudt Isen. Forladte af deres grønlandske Ledsagere lykkedes det Nordenskiöld og Berggren under en paa Grund af Terrainforholdene ofte livsfarlig Vandring at trænge omtrent syv Mile ind i dette „Snedronningens Ispalads“, og fra en Høide af omtrent 2200 Fod over Havfladen saa de, saa langt Øiet kunde række, kun Himmel og Is. Vi skulle ikke her fordybe os i Enkelthederne af de under denne Isvandring anstillede Iagttagelser, men blot fremhæve, at Nordenskiölds Ledsager underveis gjorde en i høieste Grad interessant Opdagelse paa Botanikens Omraade. Paa selve Isen og i Vandhuller i denne fandt Berggren nemlig en Plantevæxt, bestaaende af omtrent en Snes Arter, en Opdagelse, der i Betragtning af Egnens Naturforhold, vakte betydelig Opsigt.

Af mere almindelig Interesse for det store Publicum blev dog denne Grønlandsexpedition ved den Omstændighed, at man fandt nogle store Blokke af gedigent, nikkelholdigt Jern, hvilke Nordenskiöld ansaa for at være Meteorer, — de største, man hidtil havde fundet — der vare faldne ned paa Jorden under den saakaldte miocæne Periode, i hvis Basaltleier de aabenbart engang havde været leirede. Som bekjendt bleve disse Blokke det følgende Aar afhentede af to mindre svenske Krigsskibe, „Ingegerd“ og „Gladan“, der bleve førte af nuværende Statsraad v. Otter og Kommandeurkapitain P. M. v. Krusenstjerna. Kort efter deres Ankomst til Sverig begyndte En og Anden at drage Blokkenes kosmiske Oprindelse i Tvivl, og de fleste Fagmænd ere vel ogsaa nu tilbøielige til at dele denne Anskuelse, men Ingen benægter derfor dette værdifulde og interessante Funds store, videnskabelige Betydning. Med Føie maa man være berettiget til at paastaa, at Blokkenes sandsynlige telluriske Oprindelse netop giver dem større Værdi, da der derved er blevet givet Stødet til et omhyggeligere Studium af adskillige vigtige Forhold i Jordens Ud-

viklingshistorie, Forhold, paa hvilke man ikke tidligere har havt Opmærksomheden henvendt. Iøvrigt skulle vi tilføie, at det sidste Ord i dette videnskabelige Stridsspørgsmaal endnu neppe er sagt.

Da Nordenskiöld var vendt tilbage til Sverig, kastede han sig med Iver over Forberedelserne til den store Polarexpedition, der endelig afgik i Aaret 1873, og paa hvis formaalstjenlige Udrustning man ikke havde sparet nogen Omkostning. Foruden Grosserer Oscar Dickson, der udredede Broderparten af den nødvendige Pengesum, havde ogsaa flere ansete Kjøbmænd i Gøteborg tegnet sig for større eller mindre Bidrag, og Hs. Majestæt Kongen af Sverig stillede ikke blot femten tusinde Kroner kontant og betydelige Kvantiteter Proviant m. m. til Expeditionens Disposition, men ogsaa to Krigsskibe, nemlig Dampskibet „Polhem“, ført af Lieutenant L. Palander, og Briggen „Gladan“, ført af Lieutenant G. v. Krusenstjerna. Det var Meningen, at Briggen skulde bringe Kul og Materialier til Opførelsen af et Hus, indrettet til Beboelse, til Parry's Ø, der ligger tæt nordfor Spitsbergen, og derefter vende tilbage til Sverig. I Huset skulde Expeditionen overvintre og anstille en Række forskjellige Observationer, for atter at tiltræde Vandringen mod Nord, naar Solen viste sig efter den lange Polarnat. Desuden skulde man forsøge at gjøre en Udflugt til Giles Land.

Det var blevet næsten en Trosartikel for de svenske Polarfarere, at man med Nordenskiöld „havde Cæsar og hans Lykke ombord.“ „Nordenskiölds Held“ eller, som man i Almindelighed kaldte det, hans „Svineheld“ veiede altid tungt i Vægtskaalen, naar der skulde lægges en eller anden Plan, men denne Gang saa det næsten ud, som om hans Lykke var bleven hjemme, thi under hele Reisen tilstødte der Expeditionen det ene Uheld efter det andet. Isforholdene viste sig i Aaret 1872 at være ugunstigere end i Mands Minde, og istedetfor at naa de „syv Øer“, hvortil Parry Øen hørte, tidligt paa

Sommeren, forblev Expeditionen indtil Begyndelsen af September Maaned indespærret af svære Ismasser i Nærheden af Spitsbergens nordvestlige Hjørne, saa at man endelig med Nød og Neppe den 3die September naaede Mosselbay, hvor man besluttede at overvintre, hvilket var langt sydligere end efter den oprindelige Plan. Paa Grønlandsreisen mente Nordenskiöld at have vundet Erfaring for, at Hunde ikke egne sig til Anvendelse paa længere Slædereiser — en Erfaring, der iøvrigt er modsat den erfarne Polarfarer Payers — og man havde derfor med stor Uleilighed og Bekostning anskaffet Rensdyr og Forraad af Rensdyrmos, til hvis Transport man havde leiet Dampskibet „Onkel Adam", som førtes af Kapitain L. Clase. Allerede tre Dage efter Rensdyrenes Udskibning i Mosselbay, løb de deres Vei en mørk Nat under en Snestorm, og det lykkedes kun at indfange et eneste af Dyrene igjen. Mest betænkeligt var det dog, at Expeditionens to, paa en Overvintring aldeles uforberedte Transportskibe bleve indesluttede af Isen nogle faa Timer, forinden de skulde have tiltraadt Hjemreisen, og saaledes tvungne til at overvintre. Kort derpaa tilstødte der de dels frivilligt, dels ufrivilligt overvintrende Svenskere det Uheld, at der som Gjæster meldte sig 58 norske Fangstmænd, hvis Skibe ligeledes vare blevne indefrosne. Havde man været nødsaget til at sørge for alle disse Munde, vilde Hungersnød, maaské Døden være bleven Alles Lod. Uheld fulgte paa Uheld, og paa „Expeditionens drøieste Dag", den 30te Januar, vare alle tre Skibe nærved at forlise, og de bleve kun frelste efter de største Anstrængelser. Vi skulle ikke opholde os ved den næsten uafbrudte Række af Uheld, der tilstødte Expeditionen; thi vi have allerede fortalt mere end nok til, at Enhver kan se, at denne Reise just ikke var nogen Lystreise.

Selve Vandringen mod Nord gav et Resultat, der endog blev mindre, end hvad den værste Pessimist vilde have spaaet før Afreisen. Trods de mest iherdige Anstrængelser lykkedes

det kun at naa den sydligste af „de syv Øer“, hvor man fra de høiere liggende Punkter kunde overtyde sig om, at det var en ligefrem Umulighed at trænge videre mod Nord. Fra samme Sted, hvor man under en af de tidligere Expeditioner havde set Isen ligge saa jevnt, at Forholdene maatte stille en forholdsvis behagelig Slædereise i Udsigt, saa man nu vældige Isblokke ligge hulter til bulter, og mod saadanne Forskandsninger vilde det ikke engang nytte den Modigste at løbe Storm.

Expeditionen gav ikke destomindre et rigt Udbytte; thi ogsaa denne Gang lykkedes det Nordenskiøld og hans kjække Ledsagere, blandt hvilke der befandt sig en italiensk Søofficér, at gjøre betydelige naturhistoriske Samlinger og at anstille værdifulde Iagttagelser. Vi skulle særlig nævne de omhyggelige physiske, astronomiske og meteorologiske Observationer, der bleve tagne, og, fremfor Alt, de uventede Resultater, som de af Expeditionens Botaniker anstillede Iagttagelser gav angaaende Vegetationen paa Havbunden under den lange, kolde Polarnat. Det maa heller ikke glemmes, at Nordenskiöld og Palander gjorde en lang og ligesaa besværlig som interessant Udflugt langs med det saakaldte Nordostlands nordlige og østlige Kyst, og at de derpaa vandrede tværs over Indlandsisen. Paa denne Udflugt blev en forhen kun lidet bekjendt Landstrækning kortlagt. Det blev umuligt at gjøre noget Forsøg paa at naa Giles Land, hvilket imidlertid den foregaaende Sommer var lykkedes norske Fangstskibe.

Sikkert ventede de Fleste, at de paa denne Expedition tilstødte Uheld skulde give Nordenskiöld Afsmag for fortsatte Polarreiser og kjølne den rundhaandede Oscar Dicksons Interesse for slige Foretagender, men dette var dog saa langt fra at være Tilfældet, at Dickson allerede kort efter Nordenskiölds Hjemkomst i Aaret 1873 stillede Midler til Udrustningen af en ny Expedition til hans Raadighed. Et andet Maal vinkede dog nu. Allerede i Slutningen af Tredserne

havde norske Fangstmænd vist, at det Øst for Novaja Semlja liggende kariske Hav ingenlunde fortjente sit gamle Øgenavn „Polarhavets Iskjælder“, men at man til sine Tider af Aaret kunde beseile det uden at støde paa store Hindringer og tilmed gjøre en god Fangst. Under „Sofias“ Reise havde man ofte lagt Planen til Undersøgelsesreiser til Novaja Semlja og det omgivende Hav, og Naturforskerne lovede sig et rigt Udbytte i disse kun lidet kjendte Egne, men at have forladt Spitsbergen dengang, vilde have været det Samme som at lade et godt halvt færdigt Arbeide ligge hen. Nu var imidlertid Touren kommen til det kariske Hav, hvor det fremfor Alt gjaldt at naa Obs og Jenisejs Mundinger, hvilket ikke alene i geographisk, men ogsaa i merkantil Henseende maatte være af den største Vigtighed. Imod et heldigt Udfald talte fremragende russiske Autoriteters Vidnesbyrd, saasom Admiral Lütkes, medens de i de senere Aar af norske Fangstmænd, særlig af E. H. Johannesen, E. Carlsen og F. C. Macks, samt af Englænderen Wiggins foretagne Reiser tydede paa et heldigt Udfald. Hertil kom, at man ad theoretisk Vei var kommen til den Overbevisning, at de nævnte store, langt sydfra kommende Floders i Sommerens Løb opvarmede Vandmasser maatte, ialtfald henimod Slutningen af Sommeren, smelte eller bortskyde den i Vinterens Løb dannede Is og saaledes skaffe fri Adgang til Flodmundingerne. Støttet paa denne Betragtning lagde Nordenskiøld sin Reiseplan, og hvad der næsten er uhørt i Polarreisernes Historie — Planen blev udført fuldtud.

Ved Midsommertid i Aaret 1875 seilede han fra Tromsø med et lille Skib, der hed „Prøven“, og den 15de August naaede man Jenisejs Munding efter et kort Ophold paa forskjellige Punkter af Novaja Semlja, Waygatsøen og Samojedhalvøen. De tre Naturforskere, som ledsagede Nordenskiöld, havde underveis fortræffelig Leilighed til i disse Egne, der kun i ringe Grad eller aldeles ikke vare blevne underkastede en videnskabelig Undersøgelse, at gjøre en rig Høst paa Zoolo-

giens, Botanikens og Ethnographiens Omraade, ligesom de besøgte Strækninger bleve nøiagtig kortlagte, hvortil de trængte stærkt. Ved Jenisejs Munding delte Expeditionens Medlemmer sig i to Underafdelinger, af hvilke den ene under Docent Kjellmans Ledelse vendte tilbage med „Prøven" omtrent ad samme Vei som paa Udreisen, medens Nordenskiöld med de to andre Naturforskere og tre Matroser gik ombord i en Nordlandsbaad, som man havde ført med ombord i „Prøven", og med hvilken man gik op ad Floden, indtil man naaede et Dampskib, der bragte de Reisende til Jenisejsk. Den øvrige Del af Reisen blev tilbagelagt over Land, og overalt i de større russiske Byer vare de Reisende Gjenstand for begeistret Modtagelse.

Det kunde dog ikke betragtes som godtgjort, at den Isforhindring, man i en lang Aarrække havde anset for uigjennemtrængelig, og som antoges at ville umuliggjøre Samkvemmet mellem Europa og Obs og Jenisejs Flodmundinger, nu var definitivt bortryddet, fordi der med „Prøven" var foretaget en enkelt heldig Reise.

Det laa tvertimod nær at antage, at det for de Fleste saa uventet heldige Udfald af Reisen i 1875 kun var en Følge af et enkelt Aars ualmindelig gunstige Isforhold. For at erhverve større Kjendskab til Forholdene og for at godtgjøre den nye Veis Anvendelighed, idetmindste i ikke altfor vanskelige Isaar, besluttede Nordenskiöld at foretage en Reise til Jenisej allerede det paafølgende Aar. Da han dog trængte til nogen Hvile og Recreation, og da han synes at høre til det Slags Folk, om hvilke der siges, at de „hvile i Galop", gjorde han i Mellemtiden en Udflugt til Nordamerika, hvor han fungerede som Dommer ved Verdensudstillingen i Philadelphia. Da han kom hjem herfra, forlod han Tromsø den 25de Juli med Dampskibet „Ymer" og naaede allerede den 15de August Jenisejs Munding trods flere Ophold underveis. I Forbindelse med denne Expedition, der var udrustet af Oscar Dick-

son og den russiske Godseier Alexander Sibiriakoff, stod en anden af tre svenske og en finsk Naturforsker foretagen Expedition gjennem Rusland og Jenisejs Floddal. Efter Bestemmelsen skulde de to Expeditioner støde sammen ved Flodmundingen, men forskjellige Omstændigheder bevirkede dog, at man ikke mødtes, skjøndt Afstanden kun var ringe mellem Leirpladserne. Begge Expeditioner vendte hjem med et rigt Udbytte ad samme Vei, de vare komne.

Det Held, hvormed begge Reiserne til Jenisej vare blevne kronede, maatte naturligvis hos en Mand med Nordenskiölds Charakter vække Ønsket om nye Reiser i samme Retning. Endnu havde aldrig noget Skib eller Fartøi tilbagelagt hele Strækningen langs Asiens Nordkyst, ihvorvel der forelaa Beretninger om, at forskjellige Fartøier, idetmindste i forrige Aarhundrede, havde tilbagelagt større eller mindre Stykker af denne Strækning. Det antoges i Almindelighed, at man ved Asiens nordligste Forbjerg, Kap Tscheljuskin, der aldrig var blevet omseilet, vilde støde paa de største Vanskeligheder, idet Ismasserne fortrinsvis skulde være ophobede her, men iøvrigt var man af den Mening, at den forvovne Sømand, der vilde prøve paa at befare disse Vande, ogsaa paa den øvrige Del af Farvandet Nord for Asien vilde komme til at bestaa en uafbrudt Kamp med Isen. Nordenskiöld dristede sig imidlertid til at have en anden Mening. De store Masser opvarmet Vand, som de sibiriske Floder føre ud i Ishavet, maatte idetmindste om Sommeren danne en mere eller mindre bred, aaben seilbar Rende langs Kysten, og dette var saameget mere sandsynligt, som der paa Grund af Jordens Omdreining maatte opstaa en stærk østlig Strømning her. Paa denne Gisning støttede han væsentlig sin Plan for en ny Expedition med det Formaal at seile langs Asiens Nordkyst til Beringstrædet og hjem igjennem Suezcanalen, en Omseiling af Asien og Europa, der aldrig tidligere var bleven foretagen. Planen var dristig og efter de Flestes Anskuelser overordentlig sanguinsk,

men Udfaldet af Reisen har, som bekjendt, vist, at Nordenskiöld har havt Ret. Midlerne til at udføre denne Expedition bleve med Lethed tilveiebragte: Kong Oscar omfattede Sagen med megen Interesse og bidrog med en større Sum af sine private Midler til dens Iværksættelse, ligesom Oscar Dickson og Alexander Sibiriakoff med sædvanlig Rundhaandethed støttede Foretagendet. Hvad der iøvrigt udkrævedes, bevilgedes af Statskassen.

Reisens Gang turde være de Fleste bekjendt; et kort Uddrag af den, ledsaget af en Kortskitse, findes i den Afhandling, der afslutter disse Linier. Det frygtede Kap Tscheljuskin blev omseilet af „Vega" uden Besvær, og først, da kun et ganske kort Stykke af Veien stod tilbage, nedlagde den hidtil saa uventet føielige Is et bestemt Veto mod al videre Fremtrængen. Det maatte unægtelig være temmelig ærgerligt for Nordenskiöld at føle sig saaledes fængslet, og det i ikke mindre end 264 Dage, paa et Tidspunkt, da han næsten maatte føle sig berettiget til at stole paa en fri Gjennemfart, men fra et videnskabeligt Synspunkt maa det indrømmes, at Overvintringen maa betragtes som en ren Gevinst. Den tidligere forcerede Reise havde lagt betydelige Hindringer iveien for mere indgaaende Undersøgelser, og Overvintringen gav derfor sikkert de Expeditionen ledsagende Naturforskere en uventet Leilighed til at gjøre en rig Høst, hvis Udbytte, naar det bliver samlet og bearbeidet, upaatvivleligt vil blive hilset med udelt Bifald, saa meget mere som de paagjældende Egne ikke tidligere ere blevne videnskabeligt undersøgte.

Vi have i det Foregaaende meddelt en kort Oversigt over de Polarexpeditioner, i hvilke Nordenskiöld har deltaget, nemlig fem til Spitsbergen, én til Grønland, to til Novaja Semlja og Jenisej samt til Beringstrædet. Paa to af disse Expeditioner overvintrede Nordenskiöld i Polaregnene. Tyve Aar ere forløbne, siden han tiltraadte sin første Polarreise, og han kan derfor nu med Rette gjøre Fordring paa at anses for en af

Nutidens mest erfarne Polarreisende. Ingen, ikke engang de, der finde en særegen Tilfredsstillelse i at nedsætte Andres Fortjeneste, kunne benægte, at Nordenskiöld paa sine forskjellige Reiser har lagt en ubetvingelig Energi, glødende Iver, grundig Indsigt, lykkelig Evne til at bortrydde Hindringer og en høi Grad af Fordringsløshed og forvovent Mod for Dagen, hvorfor ogsaa hans Navn til alle Tider vil blive nævnet blandt de ypperste Forskere i de arktiske Egne. Som ethvert andet Menneske har Nordenskiöld ogsaa sine Svagheder, og som Exempel herpaa anfører man ofte hans sanguinske Temperament. Det er muligt, at der er noget Sandt heri, men uden et saadant Temperament, er det et lidet taknemmeligt Arbeide at offre sig for Undersøgelser i det høie Nord; thi her gjælder det mere end i de fleste andre Tilfælde i Livet om at se Fremtiden i de glade Forhaabningers Rosenskær, istedetfor at gruble over den truende Fare eller blive ærgerlig og vranten over Modgang.

For at den af os om Nordenskiöld affattede Skildring ikke skal komme til at savne en Skyggeside, ville vi begaa den Indiscretion at aabenbare en af hans Svagheder, saameget mere som maaské En og Anden derved finder forøget Anledning til at beundre ham. Trods sine mange og lange Søreiser er Nordenskiöld nemlig ingen Søhelt; han er jevnlig plaget af Søsyge. At han imidlertid ikke lader sig overmande af denne Svaghed, derom vidner Maaden, hvorpaa han søger at bekjæmpe den. Forfatteren af disse Linier har deltaget i en af de svenske Polarexpeditioner, og idetmindste i Aaret 1868 anvendte Nordenskiöld Læsningen af Heines Digte som Middel mod Søsyge.

Skulde nu Nogen spørge, hvad Gavn disse Reiser til Isens ugjæstmilde Egne have gjort, da maa vi tilstaa, at vi ere tvivlraadige om, hvad vi skulde svare, men kun fordi vi ikke vide, hvor vi skulle begynde, og hvor vi skulle ende, i Betragtning af den ringe Plads, der er os forundt. Det

turde iøvrigt allerede være tilstrækkeligt Svar at henvise til den almindelige Beundring, hvormed hele den civiliserede Verden har rettet Blikket paa vort lille, let upaaagtede Fødeland, en Omstændighed, som enhver Fædrelandsven maa skatte høit.

I Menneskets Sjæl er der nedlagt en ubetvingelig Tørst efter Kundskab, som ikke lader sig begrændse af Tid og Afstand; man stræber efter at udgranske endog de fjerneste Himmellegemer, og dog maa det indrømmes, at vor egen lille Planet for en stor Del er os ubekjendt. Dette gjælder ikke mindst for Polaregnenes Vedkommende. I tre Aarhundreder har man gjort utallige Forsøg paa at løfte det Slør, som hviler over dem. Mange af disse Forsøg ere fuldstændigt mislykkede, endel af dem have bragt et større eller mindre Udbytte, men det store Maal er aldrig blevet naaet. De skuffede Forventninger og betydelige Offre havde allerede frembragt en vis Træthed og Uvillie, og der vilde maaske være indtraadt en længere Stilstand i disse for Videnskaben saa vigtige Foretagender, hvis ikke Sverig havde indtaget den Plads, som England og Amerika syntes at ville forlade. Gjennem de svenske Polarexpeditioner fik Polarspørgsmaalet nyt Liv, og de senere fra Tydskland, Østerrig-Ungarn, England, Nordamerika, Holland, Danmark, Norge og Rusland udsendte større eller mindre Polarexpeditioner kunne betragtes som Svar paa det Opraab, der lød til alle civiliserede Nationer gjennem de arktiske Foretagender, i hvilke Nordenskiöld enten har været en virksom Deltager eller den ledende Tanke.

Vi behøve blot at kaste et Blik paa den nordlige Halvkugles Kort og da huske, hvorledes dette saa ud før Begyndelsen af disse Expeditioner, for at faa Øiet op for, hvad der er blevet udrettet, og dog er dette af underordnet Betydning. De rent kartographiske Arbeider, der have været Hovedsagen for de fleste tidligere Polarexpeditioner, kunne se magre nok ud. Det er først gjennem indgaaende, af Fagmænd anstillede Under-

søgelser af de besøgte Egnes Naturforhold, at der opnaaes en fyldig Kundskab om disse, og det turde ikke være formasteligt at paastaa, at man i saa godt som enhver Retning savnede et saadant Kjendskab til Polaregnene. Man havde ladet sig nøie med overfladiske, af Dilettanter uden Plan, Indsigt og Eftertanke ophobede Jagttagelser og Samlinger og derved faaet et Vrangbillede af de virkelige Forhold; man havde indbildt sig, at der kun var Lidet at udrette i Egne, der senere have vist sig at afgive en vid Mark for Forskningen. De svenske Expeditioner turde i denne Henseende betegnes som epokegjørende; videnskabeligt uddannede Mænd have deltaget i dem alle, Mænd, der hver paa sit Omraade have arbeidet med Iherdighed, og hvilken rig Høst Videnskaben har gjort, vil let ses ved blot at kaste et flygtigt Blik paa den anseelige Liste over videnskabelige Arbeider, der udelukkende skyldes Jagttagelser og Samlinger, der ere blevne gjorte paa Polarreiserne.

Ere disse Polarexpeditioner af praktisk Betydning? Vi vove ganske sikkert ikke at forudsige, at de i Polaregnene opdagede Kulleier og andre mineralske Produkter ville blive af nogen større Betydning for Udviklingen; vi ville ikke engang indlade os paa det iøvrigt ikke uvigtige Spørgsmaal om, hvor stor Betydning for Bevarelsen af Menneskeliv og Eiendom der bør tillægges bedre Kort over Egne, hvor et ikke ubetydeligt Antal Søfolk hvert Aar søge deres Udkomme; men hvad vi hverken kunne eller ville forbigaa med Taushed, er den Betydning, som de i Aarene 1875—79 aabnede nye Samfærdselsveie eventuelt kunne faa for Verdenshandelen. Vi ville her lade os nøie med blot at anføre denne Omstændighed, til hvilken vi i det Følgende skulle komme tilbage.

Maaské spørger man til Slutning: Med den nu afsluttede Reise er vel Nordenskiølds Tørst efter arktiske Foretagender slukket? Vil han nu ikke slaa sig til Ro, hvile paa sine Laurbær og offre sig til roligere, for det store Publikum mindre

iøinefaldende, men derfor langtfra uvigtige Arbeider eller — vil han endnu engang pløie Polarhavets Bølger?

Det vilde være dristigt at besvare disse Spørgsmaal paa Forhaand. Et mangeaarigt Bekjendtskab med Nordenskiøld berettiger os dog til at udtale den Gisning, at han maaske endog forinden Kap Tscheljuskins Omseiling var sysselsat med Planen til nye Polarexpeditioner. Det skulde slet ikke forbause os, om det forholder sig saa. Der er nu af ham blevet aabnet en storartet vid Mark for videre Undersøgelser, men selv har han, om man saa maa sige, kun skimtet disse Skatte i det Fjerne. Ligger det derfor ikke nær at antage, at Iværksættelsen af en ny, til videnskabeligt Arbeide mere skikket Reise maa være hans nærmeste Tanke? Det forekommer os virkelig, at det ikke er saa vanskeligt at læse noget Saadant mellem Linierne i den Rapport, som han sendte hjem fra Vinterkvarteret ved Østkap. Der er forøvrigt endnu saa mange Spørgsmaal tilbage at løse i Polaregnene, at man let kan komme i Vildrede med, hvor man skal begynde. Skulde saaledes Nordenskiøld endnu engang begive sig ud paa et videnskabeligt Vikingetog, saa ere vi ligesaa sikkre paa, at han atter har et stort og for ham værdigt Maal for Øie, som at han vil blive fulgt af Ønsker, ligesaa varme og oprigtige, som den Taknemmelighed og Velkomsthilsen, hvormed han ved sin Hjemkomst vil blive modtagen af det svenske Folk.

Louis Palander.

Bestræbelsen for at finde en kort Søvei mellem Europa og Østasiens rige Lande har uimodsigelig været den mægtigste Drivfjeder til eventyrlige Opdagelsesreiser. De ihærdigste Anstrængelser, Menneskeliv og Penge ere i næsten fire Aarhundreder ødslede herpaa, og man har ikke alene søgt at naa Maalet ved at befare sydlige Have, men ogsaa ved at vove sig ind i Polarhavets Ismasser. Søveiene rundt om Afrikas og Amerikas Sydspidser ere blevne opdagede under disse Bestræbelser, og man har ogsaa langs Amerikas Ishavskyster endelig fundet en Nordvestpassage, om man tør betegne en Vei saaledes, ad hvilken det en eneste Gang er lykkedes dristige Polarfarere at snige sig frem gjennem Isens frygtelige Forhindringer.

Man har ogsaa gjort mange Forsøg paa at finde en Nordostpassage langs med Europas og Asiens nordlige Kyster, Forsøg, der bleve paabegyndte for over tre Aarhundreder siden, og i hvilke Englændere, Hollændere, Danske, Russere og Tydskere toge Del. De fuldstændige Nederlag, som man led i denne Kamp mod Polarisen, bevirkede dog tilsidst, at man betragtede slige Reiser som aldeles frugtesløse; idetmindste syntes den sidste Skygge af Tvivl at maatte svinde, efterat den bekjendte Polarfarer Payer i Aaret 1874 havde udtalt

den bestemte Overbevisning, at han ansaa en Nordostpassage for at ligge ligesaa langt udenfor Mulighedernes Omraade som en Seilads til Nordpolen. Nordenskiøld vovede dog af rent videnskabelige Grunde at nære den modsatte Anskuelse, og Udfaldet af hans sidste Reise har paa glimrende Maade givet ham Ret „Vega"s næsten vidunderlige Reise har lagt for Dagen, at en Nordostpassage er mulig for kyndige, uforfærdede Mænd, og denne Aarhundreder gamle Opgave er bleven løst uden at offre et eneste Menneskeliv og med forholdsvis ringe Udgift.

Nordenskiøld kan dog ikke alene gjøre Fordring paa Æren for det lykkelige Udfald af dette storslaaede Foretagende. Det vilde under den almindelige og berettigede Jubel, der lyder til hans Pris, ikke alene være ubilligt, men ligefrem uretfærdigt ikke ved Siden af ham at nævne den Mand der har ført „Vega", og uden hvis Mod, Aarvaagenhed, Sømandsdygtighed og opoffrende Kjærlighed til den store Idræt, Løsningen af Opgaven muligvis endnu havde maattet vente paa Svar. Det gjør sandelig Nordenskiøld stor Ære, at han har forstaaet at vælge en saa passende Mand og i saa høi Grad at vække hans Interesse for dette Foretagende, at han forlod e hyggeligt Hjem og en god Ansættelse for at begive sig paa en farefuld og tvivlsom Reise.

„Vega"s kjække Chef hedder Adolf Arnold Louis Palander, et Navn, der nu er blevet almindelig bekjendt. Han blev født i Carlscrona den 2den October 1842 og tilhører en Familie, hvis Navn forinden havde en god Klang i den svenske Marine. Forholdene vendte tidlig hans Tanker mod de nordlige Have, og han var ikke en Begynder, da han tiltraadte den Reise, der nu har tiltrukken sig hele den civiliserede Verdens Opmærksomhed, men var i Besiddelse af en rig Erfaring, der maatte anbefale ham fremfor nogen Anden til at beklæde den Stilling, han nu har.

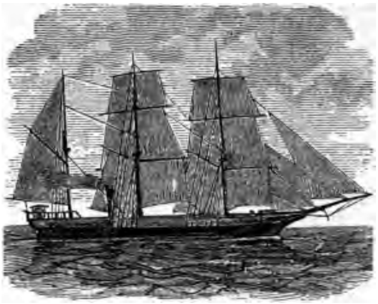
„Ingen vandrer ustraffet under Palmer", siger et i de sydlige Lande almindeligt Ordsprog; Enhver, som har vandret

dér, hvor Palmen vugger sin Krone, lader ofte Tanken dvæle med Vemod og Længsel ved hine Egne, og Polarregionerne udøve en lignende Tiltrækningskraft paa Enhver, der engang har besøgt dem. Allerede som Kadet havde Palander gjort to Togter til Island og saaledes faaet en Forsmag paa Reiser til de nordlige Farvande. I Aaret 1864 blev han udnævnt til Officér. Efter at have gjort et Togt med Korvetten „Gefle" til Middelhavet, Sierra Leona og Liberia samt med et Handelsskib besøgt fjernere Egne, skulde han dog for første Gang i Aaret 1868 ret faa at føle, hvad det vil sige at befare Ishavet. Det nævnte Aar deltog han nemlig som Næstkommanderende ombord i „Sofia" i den tidligere omtalte Polarexpedition under Nordenskiølds Ledelse, en Expedition, der som Læserne ville erindre, blev „ei blot til Lyst". De Egenskaber, han lagde for Dagen paa denne Reise, gjorde, at man, da den femte, svenske Polarexpedition skulde udrustes i Aaret 1872, tilbød ham at føre „Polhem", et Tilbud, som han modtog med Glæde. Det var ikke alene i den vanskelige Stilling som Skibsfører, men ogsaa som Deltager i de videnskabelige Observationer og som Mandskabets Leder under den møisommelige og farefulde Isvandring til de „syv Øer" og Nordostlandet, at han fik Leilighed til at vise sin Ihærdighed, Snarraadighed, Bestemthed og Interesse for Expeditionen i det Hele taget.

Den Erfaring, Palander havde høstet paa disse to Expeditioner, skulde han under helt andre Forhold faa Leilighed til yderligere at forøge. Han førte nemlig i den ualmindelig barske Vinter 1870—71 det daværende Postskib „Polhem" mellem Gulland og Sverigs Fastland og fik paa denne Route Leilighed til i den Grad at lægge sundt Omdømme og Mod for Dagen, at han blev Gjenstand for almindelig Anerkjendelse.

Saaledes forberedt, modtog han Stillingen som Fører af „Vega", hvis Udrustning blev ham betroet, ligesom han ogsaa fik Tilladelse til at vælge sin Besætning. Med dette Skib har han heldig bestaaet Kampen mod de Stormagter, der gjøre en

Polarreise saa farefuld, og som saa ofte bringe de lyseste Forhaabninger til at strande. Is, Efteraarsstorme, ukjendte Farvande og Mørke ere hver for sig ærefrygtindgydende Modstandere, der samlede skulle synes at være næsten uovervindelige. Det var i Særdeleshed Reisen fra Lenaflodens Munding til Vinterleiet, der stillede de største Krav til Officerernes Dygtighed. Paa lange Strækninger seilede man i de upaalidelige Kort over Land; Sandbanker og Skjær kunde hvert Øieblik have bragt Skib og Besætning i den største Fare og „Vega“ maatte ofte sno sig frem mellem Isflager, der til Slutning dog holdt Skibet fast. Selv den mest Erfarne og Dristigste maatte erkjende sin Afmagt i en saadan Kamp. Men ikkedestomindre tilbagelagde „Vega“ den betydningsfuldeste Reise, som nogensinde er bleven gjort og formodentlig vil blive gjort under svensk Flag; den unge Lieutenant havde udført en Stordaad, som Admiraler kunne misunde ham.

Dampskibet „Vega“.

Vi skulle nu bringe Hovedpunkterne af denne Reise i Læsernes Erindring. Den 4de Juli 1878 forlod „Vega“, et Dampskib, der særlig egnede sig til Ishavsfart, Gøteborg. Under Palander gjorde Lieutenant E. Brusewitz, som havde deltaget i Reisen til Grønland i Aaret 1871, Tjeneste som Næstkommanderende. Som Naturforskere medfulgte Docent F.

Kjellman (Botaniker, Deltager i Polarexpeditionerne 1872—73 og 1875), Dr. A. Stuxberg (Zoolog, Nordenskiølds Ledsager paa Reiserne 1875 og 1876), Dr. E. Almqvist (Læge og Botaniker), den italienske Marinelieutenant Bove (Hydrograf), den danske Marinelieutenant A. Hovgaard (Physiker) og den finske Lieutenant Nordqvist (Tolk og assisterende Zoolog). Besætningen bestod af 17 Mand af Flaadens Mandskab, for Størstedelen Frivillige, en gullandsk Sømand, attacheret Zoologerne og endelig to norske Fangstmænd, der stødte til Expeditionen i Tromsø.

Den 18de Juli ankom „Vega" til Tromsø, hvorfra man seilede videre efter tre Dages Ophold. Efter at have ligget en kort Tid tilankers ved Maasø i Nærheden af Nordkap tog man Afsked med Europa. Den 1ste August løb „Vega" gjennem Jugor Sharr ind i det kariske Hav og naaede uden Isforhindringer den 6te August Dicksons Havn ved Jenisejflodens Munding. Efter fire Dages Ophold fortsattes Reisen. Kourssen blev sat efter den gamle Verdens nordlige Forbjerg, Kap Tscheljuskin, og trods alle bange Anelser naaede man saa langt uden synderlig Vanskelighed. Man havde herved opnaaet et Resultat, som i og for sig var tilstrækkeligt til at gjøre „Vega"'s Reise til en af de mindeværdigste, der nogensinde er bleven foretagen. Efter et kort Ophold fortsattes Reisen til Lenas Munding, hvortil „Vega" kom den 27de August uden at have mødt nogen betydelig Isforhindring. Her skiltes man fra det i Sverig byggede Dampskib „Lena", der seilede op ad Floden og bragte den første Efterretning om Expeditionens uventet gunstige Fremgang til Jakutsk og derfra videre til Europa.

Man havde nu god Grund til at antage, at de største Vanskeligheder vare overvundne. Vel var det tohundrede Aar siden et Fartøi havde tilbagelagt hele Strækningen fra Lena til Beringstrædet, men kortere eller længere Stykker af denne vare senere blevne befarede med Fartøier, der paa ingen

Louis Palander.

Maade kunde maale sig med „Vega“. Den Omstændighed, at Kysten efterhaanden bøiede af mod Syd, maatte ogsaa vække Forhaabninger om et mindre isopfyldt Farvand. Forholdene stillede sig dog anderledes. Isen tiltog i Mængde med de mørke Efteraarsnætter og kun ved Paapasselighed i Forbindelse med Dristighed lykkedes det lidt efter lidt at seile videre. Den 28de September kunde man ikke mere gjøre nogen Fremgang; vedholdende nordlige Vinde pakkede Isen sammen mod Kysten, Kulden samlede det Hele til en fast Masse, og det blev nødvendigt at overvintre. Blot nogle faa Mile længere fremme — og „Vega“ vilde samme Efteraar have naaet Japan. Vinterleiet var paa den aabne Kyst ved Seidze-Kamen, en Odde, der ligger ikke langt nordvest for Østkap ved Beringstrædet. Hertil naaede Bering i Aaret 1729. Nogle ret godt befolkede Tschuktscherbyer i Nærheden af Vinterleiet skaffede ikke alene Expeditionen en rigeligere Adgang til ferske Provisioner, end ellers vilde have været muligt, men bidrog ogsaa væsentlig til at adsprede Expeditionens Deltagere i Løbet af den lange Overvintring.

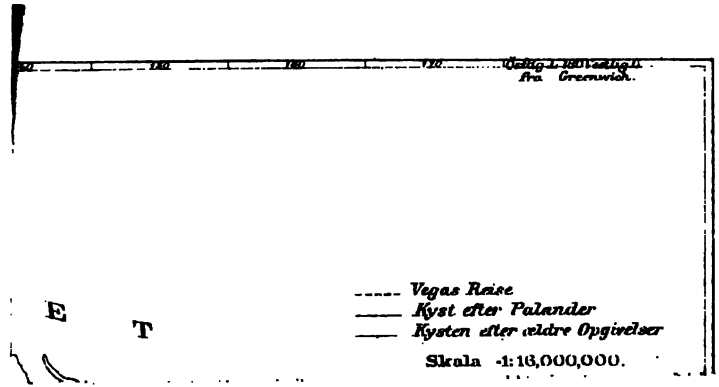
Endelig kunde man fortsætte Reisen den 18de Juli 1879, og to Dage senere løb „Vega“ forbi Østkap ind i Beringstrædet. Efter at have anstillet nogle videnskabelige Undersøgelser saavel paa den amerikanske som paa den asiatiske Kyst gik Reisen til Japan, og den 2den September ankrede „Vega“ ved Yokohama — Polarreisen var endt.

Er der ved Nordostpassagens Opdagelse blevet aabnet en ny Handelsvei til det østlige Asien? Ved en Besvarelse heraf maa man først erindre, at Betydningen af en saadan ikke er den samme som tidligere forinden Suezcanalens Aabning. Det vilde ogsaa angaaende et saa vigtigt Spørgsmaal være altfor dristigt at drage en Slutning af et enestaaende Faktum. Det er sandsynligt, at der vil være saa stor Risiko forbunden med Reiser nordom Europa og Asien, at der neppe vil vise sig synderlig stor Tilbøielighed til at afbenytte denne Route.

At der derimod vil komme til at færdes mange Skibe i disse hidtil ubefarede Farvande for at føre det indre Asiens overflødige Frembringelser, som ad de store Floder kunne bringes til Ishavet, videre, turde være i høi Grad sandsynligt, og heri maa efter al Rimelighed det vigtigste praktiske Resultat af denne og de to forudgangne svenske Polarreiser søges.

I Nærheden af Asiens store Floder, der ere seilbare dybt inde i Landet, lever en vindskibelig Befolkning, som ikke kan afsætte disse Egnes herlige Frembringelser af Mangel paa Samfærdselsmidler. Den Tid turde muligen ikke være saa fjern, da al denne Overflødighed vil kunne finde et forholdsvis let Afløb ad de nu anviste Veie, dels til Europa og dels ad Beringstrædet til Amerika og Asiens sydlige Kystlande. Det er umuligt at beregne den overordentlig store Betydning, som de nye Samfærdselsveie ville komme til at faa for det indre Ruslands i saa mange Retninger stedmoderligt behandlede Indbyggere. Der er allerede blevet gjort en Begyndelse med slige Handelsreiser mellem Europa og Ob-Jenisej, og lykkes blot saadanne Foretagender en halv Snes Aar, ville sikkert store Flaader af Handelsskibe komme til at beseile det kariske Hav, der tidligere blev betragtet som ufarbart paa Grund af Is. Det maa imidlertid indrømmes, at der staar Meget tilbage at undersøge, før det med Sandhed kan siges, at en moden Erfaring er traadt i Stedet for de nuværende glade Forhaabninger. Umuligt er det ikke, at Isen af og til, ligesom i 1872, og efter hvad vi have set anført ogsaa i 1879, spærrer de smalle Indløb til det kariske Hav og forvandler den paaregnede Gevinst til rent Tab. Noget Lignende vil ogsaa kunne ske i Farvandet længere mod Øst. I Almindelighed tror man dog, at Fordelen ved en enkelt heldig Reise er stor nok, til at Vedkommende kunne taale, at hver femte eller sjette Reise mislykkes aldeles, men disse vigtige Spørgsmaal ville under alle Omstændigheder sikkert finde deres Besvarelse i en nær Fremtid.

Men selv om slige i økonomisk Henseende vigtige Øiemed enten slet ikke eller kun i ringe Grad ere blevne opnaaede, saa er det dog sikkert, at der nu er blevet aabnet Videnskaben en rig Mark. Æren herfor og tillige for den Anseelse, „Vega"'s Reise har bragt Sverig og det svenske Folk, tilkommer først og fremmest Adolf Nordenskiøld og Louis Palander.

Østlig L. 180 Vestlig L. fra Greenwich.
Vegas Reise
Kyst efter Palander
Kysten efter ældre Opgivelser
Skala 1:16,000,000.
E
T